

Entre Londres i Saint Ives: les memòries de Virginia Woolf

ASSAIG / LLIBRES / 5 MARÇ, 2019

No deixa de ser sorprenent que fins l'any passat no disposéssim d'una versió en català de *A Sketch of the Past* de Virginia Woolf (1882-1941). Podem llegir les seves grans novel·les gràcies a les traduccions¹ de Maria-Antònia Oliver, Marta Pera, Dolors Udina i Helena Valentí, i també obres menys conegudes com *Flush*, traduïda per Jordi Fernando, o *Londres*, per Eduard Castanyo. Tristament aquest no és el cas de l'extensa producció assagística, dels diaris o de les cartes, si bé *Una cambra pròpia* seria l'excepció d'aquesta tendència. Amb *Un esbós del passat*, Udina i Viena Edicions han contribuït a la tasca d'acostar-nos a l'obra de no ficció de l'autora anglesa que espero que continuï —si em deixeu escollir, els demanaria el *Common Reader* o *A Writer's Diary*.

Aquest breu text de memòries sorgeix d'un suggeriment de la seva germana, Vanessa Bell, i havia de ser l'espai de lleure de Woolf mentre escrivia la biografia del seu amic Roger Fry,² una distracció a la qual pensava dedicar «un parell o tres de matins» però que la va acabar ocupant de manera intermitent entre l'abril de 1939 i el novembre de 1940. Si faig èmfasi en el caràcter fragmentari i improvisat del text és perquè ens permet entendre l'aparent dispersió de les reflexions, que no es deuen, però, a la deixadesa de l'autora, sinó al fet que no va poder revisar-ne els manuscrits.³

Woolf decideix començar les seves memòries guiada per unes preguntes que podríem considerar entre hermenèutiques i epistemològiques: què ha après ella dels llibres de memòries que ha llegit —i ressenyat— i quin relat podem fer efectivament del record, tenint en compte que els primers records són sovint previs al domini del llenguatge. Però Woolf s'adona que aquests records difusos estan lligats d'alguna manera a la seva vocació literària: el repte de narrar allò que escapa a la consciència lingüística l'empeny a descriure la imatge d'unes flors al vestit de la mare o el so de les onades a la casa d'estiu de la família a Cornualla —sensacions que retrobem a l'habitació dels fills del matrimoni Ramsay a *To the Lighthouse* o als primers capítols de *The Waves*:

«Però la peculiaritat d'aquests dos records tan forts és que cadascun era molt simple. A penes tinc consciència de mi mateixa, només la sensació. Sóc només el receptacle de la sensació d'èxtasi, de la sensació d'arravatament. Però potser això és característic de tots els records d'infantesa; potser és el que els fa tan forts».⁴

Una rere l'altra, Woolf va recollint diferents formes de descriure el record —des de buscar «algunes raons possibles» per les quals determinats esdeveniments han deixat una empremta, a lliurar-se al plaer de posar en paraules «aquest núvol de cotó, d'aquest no

ser» — i amb cada temptativa descobreix alguna cosa que l'ajuda a acostar-se a l'essència d'allò que vol dir. Però a poc a poc va emergint un segon rept: el de lligar esdeveniments i impressions a un personatge, a la persona que recorda les vivències:

«Aquesta intuïció meva —és tan instintiva que sembla haver-me estat donada, no adquirida— sense dubte ha donat una mesura a la meua vida d'ençà que vaig veure la flor al parterre davant de la porta de Saint Ives. Si em pintés a mi mateixa, hauria de trobar un eix, per exemple, una cosa que representés el concepte. Aquest concepte demostra que la vida d'una persona no es limita al seu cos i al que diu o fa; la persona viu sempre amb relació a determinats eixos o conceptes de rerefons. [...] Sento que escrivint faig una cosa que és molt més necessària que cap altra» (p. 20).

Però Woolf no es limita a trobar el seu «concepte», sinó que explora els de les persones que l'envolten i que han marcat el seu caràcter en diferents períodes. La descripció d'aquests personatges està íntimament relacionada amb els espais que van ocupar —l'habitació pròpia, l'estudi del pare o la taula del te, veritable «centre de la vida familiar»— i sovint les figures són representades en escenes quotidianes de la llar victoriana dels Stephen a Hyde Park Gate i a Talland House. La veu narradora s'acollirà a aquesta estratègia —propera a la proposada per Woolf als seus assaigs sobre com escriure ficció, com a *Mr. Bennet and Mrs. Brown*— per descobrir alguns dels moments que han esdevingut punts de referència a l'hora de reconstruir la seva infantesa i joventut:

«Aquestes escenes, per cert, no són de cap manera un recurs literari: una manera de resumir i de lligar innombrables fils invisibles per fer-ne un argument. Els fils innombrables hi eren, i, si m'aturés a desenredar-los, en podria reunir un bon nombre. Però sigui quina sigui la raó, trobo que presentar escenes és la meua manera de registrar el passat.» (p. 123).

Especialment en la descripció que ens ofereix del pare, Leslie Stephen, veiem com afloren el coneixement de les convencions de l'escriptura memorialística i la voluntat de Woolf d'eixamplar les possibilitats d'aquest gènere. Així, a mesura que deixa enrere l'avorrida «primera frase òbvia de la seva biografia» que exposa l'origen familiar i l'educació, es veu capaç d'«afegir alguna cosa al gravat d'acer» que representa el caràcter del seu pare.

L'enigma que constitueix l'eix dels personatges i el paper que cadascun d'ells adopta en les escenes familiars són els dos objectes que Woolf explora en el text de manera magistral. L'autora ens trasllada l'experiència d'uns joves eduardians enmig de personatges victorians: «dues èpoques diferents s'enfrontaven l'una a l'altra al saló de Hyde Park Gate [...] Nosaltres vivíem com si diguéssim al 1910; ells vivien al 1860» (p. 130). Aquesta diferència generacional es manifesta també en la proximitat i naturalitat amb què Woolf tracta temes com la sexualitat o analitza les conductes patriarcals dominants que limitaven la seva llibertat a la casa familiar.

En diversos passatges Woolf s'encarrega de recordar-nos quina és la preocupació principal en qualsevol de les seves obres: la possibilitat de comunicar un moment de vida, ja sigui rescatat de la memòria o producte de la imaginació. L'ambició de Woolf és mostrar tota la complexitat de l'instant de la percepció, quelcom que ja ens intentava dir amb la definició de vida que proposava a *Modern Fiction*: «Life is not a series of gig lamps symmetrically arranged; life is a luminous halo, a semitransparent envelope surrounding us from the beginning of consciousness to the end».⁵

En els seus darrers anys, marcats per la por constant a una invasió alemanya d'Anglaterra, Woolf recrea els moments i les escenes de la seva infantesa i joventut a la recerca no només de trets de la seva identitat sinó també d'aquelles vivències que la van portar a la literatura. El contrast entre la presència imposada de la guerra i la passió per l'escriptura fa d'aquest text un exemple privilegiat de com el seu pensament assagístic va més enllà de l'esbós d'unes memòries:

«Saint Ives ens procurava aquella “pura delícia” que tinc davant dels meus ulls en aquest precís moment. Les fulles de color llimona de l'om, les pomes al jardí, el murmurí i el fremir de les fulles em fan aturar-me aquí per pensar en quantes forces, a més a més de les humanes, ens afecten. Mentre escric això, la llum és intensa, una poma esdevé d'un verd encès. [...] ¿Quina de les persones que ahir a la nit observaven la bomba incendiària que s'apagava al turó entendria el que vull dir, si llegís això?» (p. 110).

1. Algunes d'aquestes traduccions són difícils de trobar, a no ser que tinguem sort a llibreries de segona mà. Tot i així, cal fer esment de la recuperació i reedició d'algunes traduccions per part de l'editorial

La Temerària. [▶](#)

2. Virginia Woolf, *Roger Fry: A Biography*, London: Hogarth Press, 1940. Fry va ser un pintor i crític d'art britànic, membre del grup de Bloomsbury. La famosa afirmació de Woolf a *Mr. Bennett and Mrs. Brown* «On or about December 1910 human character changed» es refereix a l'exposició de pintors postimpressionistes («Manet and the Post-Impressionists») organitzada per Fry a les Grafton Galleries de Londres. [▶](#)
3. Al final del llibre trobem una nota de l'editora anglesa Jeanne Schulkind i de la mateixa Dolors Udina en què se'ns detallen les dificultats de l'edició i els diversos manuscrits en els quals es troben els fragments del text. [▶](#)
4. Virginia Woolf, *Un esbós del passat*, Barcelona: Viena edicions, 2018, p. 12. A partir d'ara, les citacions del llibre s'identificaran al text amb el número de pàgina on apareixen. [▶](#)
5. Virginia Woolf, *The Common Reader*, London: Penguin, 2012, p. 149. [▶](#)

ETIQUETES: [DOLORS UDINA](#) [MEMORIES](#) [VIENA EDICIONS](#) [VIRGINIA WOOLF](#)

IRIS LLOP | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Barcelona, 1990) ha cursat el grau d'Estudis Literaris i el màster en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada a la Universitat de Barcelona. Va realitzar part dels seus estudis a la Freie Universität de Berlin. Actualment està escrivint una tesi sobre la noció de reflexió novel·lesca desenvolupada per Milan Kundera i imparteix classes al grau d'Estudis Literaris de la UB. És col·laboradora ocasional de la revista *Caràcters* i organitza el club de lectura de la Llibreria l'Odissea de Vilafranca del Penedès i el del Museu d'Història de Catalunya.

Articles relacionats

**Balaguer evocat:
Crònica d'una vetlla de
Teresa Pamies**

**L'art d'escriure com
Alice Munro**

**Quan 'o vol dir
nosaltres**

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

[Política de privacitat](#)
Copyleft

© LA LECTORA 2018